

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора юридичних наук, доцента
Вереші Романа Вікторовича
на дисертацію Берила Олександра Георгійовича
«Кримінальна відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним
працівником», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та
кримінологія; кримінально-виконавче право

Актуальність теми дослідження. Життя людини є найвищою соціальною цінністю, яка потребує особливої правової охорони, в тому числі і кримінально-правової. Ст. 3 Конституції України закріплює положення про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Тому кримінально-правова охорона зазначених суспільних відносин є одним із пріоритетних напрямків кримінально-правової політики держави.

При цьому Кримінальний кодекс (далі – КК) України забезпечує охорону життя особи не лише від «прямих» посягань, а й від байдужого чи недбалого ставлення до життя особи, закріпивши на законодавчому рівні кримінальну відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним працівником. Крім того, у серпні 2014 р. Міністерство охорони здоров'я України ініціювало розроблення Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні, відповідно до якої, реформа розпочинається з первинної медичної допомоги. І вже з початку 2018 р. реформування первинної медико-санітарної допомоги вступає в найактивнішу фазу. Одним з аспектів такої реакції є посилення відповідальності за порушення в цій сфері.

ВРСДЗ НАВС	
Бх. №	2756
15	06 2018 р.
кількість аркушів:	
осн. док.	14 додаток —

Питання кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником належать до числа найбільш складних та малодосліджених у доктрині кримінального права України. Отже, цілком логічним та необхідним, у цьому зв'язку, виступає проведення комплексного кримінально-правового дослідження складу ненадання допомоги хворому медичним працівником.

Дисертація О.Г. Берила цікава широтою науково-теоретичного і одночасно практичного осмислення розглядуваної автором проблематики та тією емпіричною базою, на якій вона ґрунтується. Крім того, використання О.Г. Берилем значної кількості наукових джерел, забезпечило необхідну глибину проведеної роботи, її науковість і можливість ведення аргументованої дискусії, що дозволило сформулювати теоретичні висновки і практичні рекомендації, які являють собою значний внесок у науку кримінального права і мають достатній ступінь наукової новизни. Практично всі висновки та пропозиції дисертанта заслуговують на схвалення та підтримку.

Водночас, найбільш складними та неоднозначними питаннями в межах кримінальної відповідальності за ненадання допомоги медичним працівником слід визнати питання: встановлення ознак об'єктивної сторони цього злочину (суспільно небезпечного діяння, суспільно небезпечних наслідків, причинного зв'язку, обстановки вчинення злочинів); визначення ознак відмежування ненадання допомоги хворому медичним працівником від інших суміжних злочинів; окреслення кола суб'єктів та потерпілих від цього злочину тощо. Саме на вирішення всіх цих питань і спрямовано дисертаційне дослідження О.Г. Берила, що свідчить про його новизну, важливість та актуальність.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р. № 2623-III; Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, ратифікованої Законом України; Концепції реформування кримінальної юстиції України (Указ Президента України від 08.04.2008 р. № 311/2008) від 21.11.2002 р. № 228-IV; Плану

заходів щодо реалізації цієї Концепції (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2008 р. № 1153-р); Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на 2015–2019 рр. (наказ МВС України від 16.03.2015 р. № 275); Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 рр., схвалених рішенням Вченої ради академії від 26.12.2017 р. (протокол № 28).

З огляду на викладене, а також зважаючи на відсутність комплексних монографічних праць із досліджуваною проблематики в науці вітчизняного кримінального права, тема дисертаційного дослідження Берила Олександра Георгійовича є актуальною та своєчасною.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації, забезпечується: по-перше, логічним викладенням матеріалу; по-друге, широтою й різноманітністю опрацьованої джерельної бази; по-третє, вдалим використанням результатів оригінального соціологічного дослідження, проведеного у вигляді анкетування 367 працівників слідчих підрозділів Національної поліції України (далі – НПУ) м. Києва, а також Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Тернопільської, Миколаївської, Одеської, Рівненської, Сумської, Харківської та Херсонської областей щодо питань кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником; узагальнені результати вивчення 32 архівних кримінальних проваджень (кримінальних справ), розпочатих (порушених) за ст. 139 КК України, розслідуваних органами досудового розслідування правоохоронних органів та розглянутих судами різних інстанцій у 2002–2017 рр.; статистичні дані МВС України щодо кількості виявлених та розкритих злочинів, передбачених ст. 139 КК України за 2002–2012 рр.; статистичні дані ГПУ щодо кількості розпочатих кримінальних проваджень і кримінальних проваджень, у яких особам вручено повідомлення про підозру за вчинення злочинів, пов'язаних із ненаданням допомоги хворому медичним працівником; офіційна статистика Верховного Суду України, Державної судової адміністрації України та інших уповноважених органів про виявлення,

розкриття, розслідування та розгляд справ щодо ненадання допомоги хворому медичним працівником у 2002–2017 рр.

Позитивною рисою роботи є логічність та послідовність викладення матеріалу. Так спочатку автор аналізує теоретико-методологічні засади дослідження ненадання допомоги хворому медичним працівником і визначає ті вихідні основоположні принципи, на яких і базується дане дослідження. Саме виходячи з цього, О.Г. Берило продовжує далі переходить до вивчення історичного розвитку норм про кримінальну відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним працівником та до вивчення особливостей кримінальної відповідальності за цей злочин за кримінальним законодавством зарубіжних держав. Все це дає можливість дисертанту сформулювати обґрунтовані висновки та пропозиції щодо удосконалення змісту кримінально-правової норми, яка передбачає відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним працівником.

Вказані пропозиції також ґрунтуються на фундаментальному аналізі об'єктивних та суб'єктивних ознак складу злочину, передбаченого ст. 139 КК України.

Окремо автором досліджується питання відмежування ненадання допомоги хворому медичним працівником від суміжних складів злочинів. При цьому автор цілком виважено підходить до окреслення кола тих складів злочинів, від яких необхідно проводити відмежування. Зокрема, обґрунтовується точка зору, що дослідження відмежування суміжних складів злочинів є значимим і необхідним у тому випадку, коли відповідні склади злочинів мають щонайменше дві спільні ознаки і одна з них обов'язково стосується суспільно небезпечного діяння як ознаки об'єктивної сторони складу злочину. Вбачається, що такий підхід є прийнятним не лише для цього дослідження, але й для досліджень, які охоплюють питання відмежування суміжних складів злочинів.

В ході дослідження дисертантом досить вдало використовується комплекс методів (історико-правовий, порівняльно-правовий, діалектичний,

логіко-семантичний, догматичний, моделювання, узагальнення, статистичний, системний, структурно-функціональний, бібліометрії, соціологічний), що дало змогу всебічно вивчити питання кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником та сформулювати обґрунтовані та науково достовірні висновки і пропозиції. Використання зазначених методів дозволило авторів досягнути *мети дослідження* – здійснити комплексну і системну розробку та вирішення питань щодо кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником, а також сформулювати на цій основі пропозиції і рекомендації щодо удосконалення законодавства та доктринальних положень кримінального права, спрямованих на підвищення ефективності правозастосовної діяльності в даній сфері.

Обґрунтованою є схема розгляду питань дисертаційного дослідження та послідовність подачі матеріалу. При написанні роботи дисертант опрацював великий обсяг літератури не лише з кримінального права, але й з теорії права, конституційного та адміністративного права, кримінології, кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності. Здобувач вміє логічно викладати та аналізувати теоретичний і законодавчий матеріал, формулювати обґрунтовані висновки, застосовувати різні методи наукового пізнання, вести змістовну і коректну наукову дискусію. Дисертаційна робота справляє позитивне враження, оскільки О.Г. Берило, продемонструвавши такі якості справжнього вченого, як працездатність, наполегливість і літературний хист, зумів запропонувати нам цілісне й обґрунтоване уявлення про сьогоденний стан та перспективи розвитку кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником.

Наукова новизна дисертації О.Г. Берила визначається тим, що за характером і змістом розглянутих питань ця робота є першим в Україні монографічним науковим дослідженням, у якому здійснено комплексне та системне дослідження кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником. У цьому контексті слід наголосити, що питання кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому

медичним працівником, до цього часу не виступали окремим предметом спеціальних монографічних досліджень.

Позитивної оцінки заслуговує пропозиція автора забезпечити повноту кримінально-правової охорони життя та здоров'я особи, а також ґрунтовний підхід до логічної нормалізації й уніфікації термінів КК України. Обґрунтовано пропозицію стосовно нормативного визнання потерпілим від ненадання допомоги медичним працівником пацієнта (замість хворого) і запропоновано термінологічно змінити назву ст. 139 КК України та внести зміни до її змісту, замінивши термін «хворий» терміном «пацієнт».

У цілому викликають позитивне враження міркування автора щодо обґрунтування необхідності, з огляду на потреби правозастосовної практики, доповнення ст. 139 КК України кваліфікуючими та особливо кваліфікуючими ознаками, визначивши такими, відповідно, корисливий мотив або вчинення злочину щодо неповнолітнього пацієнта чи спричинення смерті пацієнта або заподіяння інших тяжких наслідків.

Заслуговує на увагу і підтримку вивчення в дисертації особливостей кримінально-правового регулювання ненадання допомоги хворому медичним працівником у кримінальному законодавстві України та зарубіжних держав з урахуванням особливостей в правових традиціях різних типів правових сімей. Слід при цьому відзначити, що норма про відповідальність за такі діяння міститься в розділах (главах) Особливої частини КК зарубіжних держав, які передбачають відповідальність за злочини проти життя та здоров'я особи; ненадання такої допомоги має стосуватися особи, яка перебуває в загрозовому для життя чи здоров'я стані; такий стан може бути зумовлений різними факторами (нещасні випадки, наслідки стихійного лиха, протиправні діяння інших осіб тощо).

Значна увага приділена у дисертаційній роботі дослідженню вини (її форм та видів), як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони складу злочину, техніко-юридичним прийомам та лінгвістичним засобам закріплення (фіксування) умислу у диспозиції ч. 1 ст. 139 КК України. Дисертант виходить

у своєму дослідженні із психологічної теорії вини, що відповідає матеріальному визначенню поняття «злочин» в ст. 11 КК. Заслуговує схвалення пропозиція щодо внесення змін до диспозиції ч. 1 ст. 139 КК України стосовно визначення форми вини медичного працівника з метою усунення дублювання законодавчого опису його психічного ставлення до можливого настання суспільно небезпечних наслідків, а не конкретизації його в діянні. Слушною є пропозиція в ч. 1 ст. 139 КК України перед словами: «ненадання без поважних причин» доповнити словом «умисне», а слово «завідомо» виключити.

Важливе значення має також дослідження в дисертації аналізу санкцій за злочин, передбачений ст. 139 КК України. Доцільними є пропозиції щодо зменшення коливання між нижніми та верхніми межами покарання у виді позбавлення волі, на основі чого автором запропоновано встановити нові строки покарання за вчинення кваліфікованого та особливо кваліфікованого складів злочину. Про необхідність зміни санкцій досліджуваного злочину свідчить і судова практика, коли за необхідності призначити більш суворе покарання така можливість обмежується санкцією, що не відповідає ступеню суспільної небезпечності вчиненого злочину, і призначається максимальне покарання, яке передбачено санкцією, а також аналіз зарубіжного кримінального законодавства в частині покарання за ненадання допомоги хворому медичним працівником, що свідчить про те, що санкції кримінально-правових норм окремих зарубіжних держав, які передбачають відповідальність за такий вид діяння, як правило, є більш суровими ніж у КК України.

Дисертаційне дослідження проведене на різних рівнях, які доповнювали один одного: на фундаментальному (з урахуванням теоретичних досягнень науки кримінального права) і прикладному (з точки зору відображення досліджуваного складу злочину в діючому законодавстві), а також проблем практики правозастосовної діяльності.

Аргументується і констатується також, що структура суспільних відносин (основного безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 139 КК України) включає в себе: 1) учасників цих відносин (пацієнт та

медичний працівник); 2) предмет (охорона життя і здоров'я конкретної особи в системі охорони здоров'я); 3) соціальний зв'язок між учасниками та предметом (зміст).

Позитивної оцінки заслуговує позиція автора, що з огляду на зарубіжний досвід та матеріали правозастосовної практики, існує необхідність доповнення ч. 2 ст. 139 КК України, шляхом розширення й уточнити переліку кваліфікуючих ознак. У зв'язку з цим, ч. 2 ст. 139 КК України після слів «те саме діяння» запропоновано доповнити словами «вчинене з корисливих мотивів або щодо неповнолітнього пацієнта», тобто доповнити частиною другою такого змісту: «Те саме діяння, якщо воно вчинене з корисливих мотивів або щодо неповнолітнього пацієнта», а частину 2 вважати частиною 3 та викласти її в такій редакції: «Діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, якщо воно спричинило смерть пацієнта або інші тяжкі наслідки».

У цілому викликають позитивне враження положення, які стосуються визначення змісту кваліфікуючих ознак ненадання допомоги хворому медичним працівником, зокрема, в контексті розуміння інших тяжких наслідків, автором визначено, що під ними необхідно розуміти середньої тяжкості та тяжкі тілесні ушкодження, доведення до самогубства.

Особливої уваги заслуговує позиція автора, що родовим об'єктом ненадання допомоги хворому медичним працівником є суспільні відносини у сфері охорони життя та здоров'я особи. Встановлено, що видовий об'єкт ненадання допомоги хворому медичним працівником – це суспільні відносини у сфері права громадян на охорону здоров'я в загальній системі охорони здоров'я. На основі цього автор визначає, що безпосередній об'єкт злочину, передбаченого ст. 139 КК України, має свої особливі риси і його потрібно розглядати як суспільні відносини, що охороняють життя та здоров'я особи і забезпечують реалізацію права громадян на надання медичної допомоги. При цьому важливим є також визначення суб'єкта досліджуваного складу злочину, яким є медичний працівник, тобто фізична особа, яка має медичну або іншу спеціальну освіту, що дозволяє займатись медичною діяльністю згідно з

чинним законодавством, працює у закладі охорони здоров'я та до трудових обов'язків якої належить здійснення медичної діяльності.

Обраний підхід до дослідження надав можливість автору, не уникаючи змістовного висвітлення ознак складу злочину, передбаченого ст. 139 КК України, сконцентрувати увагу на його юридичному відображенні і закріпленні у законі про кримінальну відповідальність. Цей підхід суттєво вплинув і на змістовну частину дослідження та його структуру, і на отримані результати, зокрема, на пропозиції щодо удосконалення низки положень діючого кримінального законодавства в частині кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником і практики його застосування.

Наукова новизна дисертаційної роботи О.Г. Берила полягає, крім зазначеного також в тому, що висновки і пропозиції як теоретичного, так і практичного характеру є досить переконливими. Автор вміло аргументує свої судження, підходи і пропозиції, коректно веде наукову дискусію з тих чи інших питань, впевнено орієнтується у сучасних проблемах теорії і практики кримінального права. Дисертант показав глибокі знання теоретичних і нормативних джерел з кримінального права і суміжних галузей знань. В цілому, з урахуванням обсягу і змісту роботи О.Г. Берила та її якісної характеристики, можна стверджувати, що проведене дослідження містить приріст нових знань з теорії і практики кримінального права, що обов'язкове для дисертаційних робіт. Структура роботи, виклад її тексту, оформлення здійснені відповідно до вимог, які пред'являються до такого роду робіт.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях. Результати дослідження повною мірою відображенні у 14 наукових публікаціях, серед яких п'ять статей – у наукових фахових виданнях МОН України з юридичних наук, дві – у закордонних юридичних виданнях (Республіки Молдова), сім тез доповідей, які оприлюднені на науково-практичних конференціях та круглих столах. Усі сформульовані в дисертації висновки ґрунтуються на власних дослідженнях. Ідеї та розробки,

що належать співавторам за темою дисертації, здобувачем не використовувались.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертаційному дослідженні теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації мають прикладний характер і можуть використовуватися за різними напрямками діяльності у: *законотворчій сфері* – при удосконаленні положень законодавства про кримінальну відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним працівником (довідка Інституту законодавства Верховної Ради України від 10.04.2018 р. № 22/158/2-1-15); *практичній діяльності* – для правильного та однозначного застосування ст. 139 КК України при розробленні (опрацюванні) законопроектів щодо внесення змін та доповнень до чинного КК України, а також при підготовці висновків до проектів підзаконних нормативно-правових актів (акти впроваджень у практичну діяльність Департаменту юридичного забезпечення МВС України від 15.05.2017 р., Головного слідчого управління Національної поліції України від 25.04.2018 р.); *освітньому процесі* – при викладанні та вивченні навчальних дисциплін «Кримінальне право. Загальна частина», «Кримінальне право. Особлива частина», «Особливості кваліфікації окремих видів злочинів» та їх методичного забезпечення (акти впроваджень Національної академії внутрішніх справ від 21.12.2017 р., Одеського державного університету внутрішніх справ від 16.03.2018 р.); *науково-дослідній діяльності* – для подальшої розробки теоретичних та прикладних питань щодо кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником, а також при підготовці підручників і навчальних посібників з кримінально-правових дисциплін (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 07.03.2018 р.).

Оцінка оформлення дисертації і змісту автореферату. Дисертація і автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України. Зміст автореферату повністю відображає основні положення дисертації, а також висновки та пропозиції, які сформульовані у роботі.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Оцінюючи позитивно рецензовану роботу, в той же час є підстави вказати на наявність певних недостатньо аргументованих положень, дискусійних моментів та зауважень:

1. В підрозділі 1.2. дисертації досліджується генезис законодавства України про відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним працівником. За результатами такого дослідження автор виділяє чотири етапи розвитку вітчизняного законодавства, що передбачало відповідальність за такі діяння: 1) становлення кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником (X ст. – перша половина XIII ст.), у межах якого сформовано юридичне закріплення медичної діяльності як такої в нормативно-правових актах та передумов регулювання надання медичної допомоги, а також відповідальності за її неналежне надання; 2) закріплення норми про звільнення від кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником (перша половина XIII ст. – перша половина XIX ст.); 3) нормативне вдосконалення кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником (перша половина XIX ст. – 1990 р.), яке полягало в диференціації надання медичної допомоги як за ознаками об'єктивної сторони, так і суб'єктивними ознаками злочину; 4) сучасний період розвитку кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником (1990 р. – до цього часу), який характеризується визнанням ненадання допомоги хворому медичним працівником як спеціальної норми стосовно до залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

У зв'язку з цим виникає одразу декілька зауважень.

По-перше, дисертант приділяє зайву увагу деталізації питань історичного розвитку вітчизняного кримінального законодавства, що по суті, не зовсім співпадає із предметом дослідження.

По-друге, виділення самих періодів такого історичного розвитку є доволі спірним, оскільки в межах першого періоду, фактично, була відсутня окрема кримінально-правова заборона ненадання допомоги хворому медичним працівником, а відтак навряд чи цей період можна вважати *періодом історичного розвитку* норми, яка передбачала кримінальну відповідальність. Можливо, у цьому випадку бажано було б почати аналіз розглядуваного складу злочину з відомих більш ранніх історичних періодів, без прив'язки його до нормативного визначення. Також окремі етапи третього періоду (1960–1990 роки) мало чим відрізняються від четвертого періоду.

2. За результатами порівняльно-правового дослідження питань кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником за законодавством зарубіжних країн, дисертант, по суті, приходить лише до теоретичних висновків щодо місця відповідної кримінально-правової заборони в системі кримінального законодавства зарубіжних держав, диференціації цих злочинів, а також сутності окремих ознак складу ненадання допомоги хворому медичним працівником. Проте, конкретних пропозицій ні щодо удосконалення вітчизняного законодавства, ні щодо особливості кваліфікації цього злочину, дисертант не формулює.

Тому такий підхід виглядає дещо однобічним і цілком обґрунтовано потребує уточнення. Зокрема, на підставі проведеного системного авторського порівняльно-правового дослідження можна було б сформулювати, наприклад, пропозиції стосовно внесення змін до чинного кримінального законодавства або додатково аргументувати ті зміни, що пропонуються автором в інших розділах (підрозділах) дисертації. Однозначно, що це б збагатило проведене дослідження.

3. Необґрунтовано широку дискусію дисертант розвиває щодо ознак суб'єкта злочину, передбаченого ст. 139 КК України. За результатами такого громіздкого дослідження автор приходить до цілком очевидного і, фактично, беззаперечного висновку, що суб'єктом розглядуваного злочину є медичний працівник, тобто фізична особа, яка має медичну або іншу спеціальну освіту,

15
що дозволяє займатись медичною діяльністю згідно з чинним законодавством, працює у закладі охорони здоров'я та до трудових обов'язків якої належить здійснення медичної діяльності. При цьому О.Г. Берило розвиває абсолютно зайву дискусію щодо тих питань, які дещо виходять за межі предмету його дослідження. Наприклад, це стосується таких питань як «вікова осудність», інтелектуальні та вольові моменти осудності, вік з якого може наставати кримінальна відповідальність за цей злочин тощо. Хоча слід також віддати належне, всі ці питання автор, все-таки, намагається пов'язати із ненаданням допомоги хворому медичним працівником.

4. Назва підрозділу 3.1. як і його зміст є дещо звуженим, оскільки тут розглядаються лише питання відмежування ненадання допомоги хворому медичним працівником, від суміжних злочинів. Тоді як більш вдалим та повним, з позицій кримінальної відповідальності за цей злочин, було б дослідження всього спектру питань кваліфікації злочину, передбаченого ст. 139 КК України, а не лише ознак відмежування. Безумовно, автор має право на власне бачення теми й структури дослідження, утім досить вдалим виглядало б дослідження питань кваліфікації ненадання допомоги хворому медичним працівником, за умов сукупності із іншими злочинами, у випадках наявності повторності цього злочину, вчинення його декількома суб'єктами.

5. Нажаль деякі логічні та обґрунтовані висновки автора так і не знаходять свого конкретного вираження в пропозиціях. В першу чергу це стосується висновків щодо ознак відмежування ненадання допомоги хворому медичним працівником від інших суміжних злочинів. Висновки щодо цього питання є виправданими та важливими для правозастосовної практики, однак автор так і не формулює відповідні пропозиції.

В той же час, слід наголосити, що висловлені зауваження та побажання стосуються дискусійних питань і не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи О. Г. Берило, а насамперед, характеризують складність і актуальність досліджуваної теми та неординарність її розгляду дисертантом.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення.
Дисертація Берила Олександра Георгійовича «Кримінальна відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним працівником» є завершеною кваліфікаційною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для кримінального права.

Дисертація є самостійною роботою, пройшла належну апробацію, її зміст цілком відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Оформлення дисертації та автореферату відповідає встановленим МОН України вимогам.

Вищевикладене дає підстави для наступного висновку: дисертаційне дослідження **О.Г. Берила «Кримінальна відповідальність за ненадання допомоги хворому медичним працівником»** відповідає науковій спеціальності 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. Воно є цілісним монографічним дослідженням, актуальним для правничої науки. Дослідження дало можливість одержати низку науково-обґрунтованих положень, висновків і пропозицій, що у своїй сукупності є важливим внеском у розвиток науки кримінального права.

Дисертація відповідає вимогам пп. 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, що ставляться до такого виду наукових робіт, а її автор – Бериліо Олександр Георгійович, на основі публічного захисту, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент –

професор кафедри кримінального та адміністративного права

Академії адвокатури України,
доктор юридичних наук, доцент

Р.В. Вереша

Підпис Р.В. Вереша
референт Т.Д.

